

UNIVERSUL LITERAR

GROAZNICELE INUNDAȚII DIN MOLDOVA. — (Vezi explicația).

IN SĂLBATECA VALACHIE

— de Borum —

Austria ocupase militărește, în timpul războiului din Crimeia, principatele Muntenia și Moldova, regatul de astăzi al României. Cât timp a ținut aceasta, austriacii aduseră multe îmbunătățiri, făcând șosele, purtând o poștă și instruirea pe oștenii băștinași după felul armatei nemțești. Afară de o baterie pedestră, pe care o luaseră cu ei rușii muntenii n'aveau nici o altă artilerie. De aceea mult se minună românii privind la exercițiile de tragere ale austriacilor care aveau loc pe câmpul Băneasa și mult erau admirați ofițerii străini, mai ales de chișeșele române.

Era într-o zi de Mai, anul 1856, pe când bateria No. 12 comandată de locotenentul Vladimir Adraks, trăgea la țintă și era atâtă lume adunată că abia putea fi oprită să nu treacă în zona tragerei. În ziua aceea ochii locotenentului cădeau pe o tânără fată, româncă și atât de chișeșe. Obrazul ei era de culoarea piersicel masul roman, sprâncenele prelungi, iar părul și ochii ca noaptea de negrii... ochii care îi priveau numai pe el... și-l priveau cu atâtă înălțare...

După tragere, ofițerul se dădu dreptul la frumoasa româncă și o salută în nemțește. Ea se împănă ușor și răspunde: „Nu știu nemțește! Ce era de făcut? De când locotenentul își aminti de un gradat al său Ion Mahala, care știa românește, îl chemă și prin mijlocirea lui începu să se înțeleagă ca frumoasa fată, care își exprimă dorința să vadă mai de aproape lucrurile și să-l pe locotenent conducând-o și înaintându-i toate cele, iar când o îndreaptă dacă are curajul să tragă, ea răspunde cu mândrie: „Povestea mea?”

Un tun fu pregătit și încă pe frumoasa româncă, curajoasă, că după ce viză ținta, îi dăte foc. „Domne stăpâne!” exclamă ea speriată de puternica bucurătură și se dădu că-i va pași înapoi!

Trompeții anunțară o înălțură fericită. „Bravo, bravo” strigă locotenentul, „ghicialeana dumitale a nimerit centrul țintei, privirea dumitale inimă mea!” Dar în această clipă răsări în fața lor un domn slab, pipernicit: „Ce faci aici? Să vii numai decât acasă! Și luând-o de mână dispăru prin mulțime. „Cine omul acesta așa de aspru?” întrebă locotenentul buimac pe Ion Mahala.

„E tatăl tău, Traian O... detașat curtea lui Gheorghiu și pe fată o cheamă Iulia. El nu poate suferi artileria noastră, ca tu poți să fii ofițer în artileria rusească!”

Vladimir și Iulia începură să se fubească. Norocul era că vila O... se afla toarnă în fața cazarmei Malmaison, așa că locotenentul din camera de gardă își zărea zilnic iubita care zăbovea tot mai mult pe la fereastră. Așa trecu câteva luni în care răstimp Iulia învăță nemțește (iar iubitul ei românește).

Era în luna Iulie, Februarie când, într-o zi, O... intră necăjit în camera de gardă a ofițerului, începând să-l dojenească ca pe un uluc-trinită: scriitori fiicei sale.

— „Da, e adevărat!” răspunde ofițerul, dar nu sunt de învinovățit căci toarnă mă pregăteam să viu să vă cer mâns față, pe care o iubesc și care mă iubesc! Nu, nu e nevoie să te ostenesci să vii să mă ceri fiica pe care n'aveam să o dau, cum n'ai să-mi dai măcar o scrisoare pe care o comanzi dacă ți-ai cere-o!” Așa vorbi neînduratul tată și plecă.

Îndurerat, locotenentul raportă lucrul acesta comandantului suprem, generalului Coronini-Cronberg. „Și cum ți-a zis el de baterie?” mai întrebă încă odată generalul. „D-nule

O... Iamuri ofițerul, mi-a spus că tot așa puțin mi-ar da pe fiica sa pe cât puțin i-aș da eu bateria pe care o comand!” — „Hm, lasă, lasă, zise generalul râzbind, îl cunosc pe d. O... am să vorbesc și eu cu el!”

Războiul se isprăvise și Austria trebuia să-și retragă trupele, lăsând în principat numai o baterie, după instrucția căreia să se alcătuiască o artilerie românească și această baterie avea să fie hotărâtă de generalul austriac.

Înainte de plecarea trupelor însă, se dădu un mare bal în onoarea generalului Coronini, la care bal veni și O... cu Iulia, fiica sa.

— „Domnule O... îi vorbi generalul, acum la plecarea noastră vreau să știu ce părere ai de despre armata și mai ales despre artileria austriacă și dacă ești mulțumit că va rămâne o baterie după care să se instruiască artileria dv.?”

— „Am o părere foarte bună, răspuse O... și sunt mulțumit, dar pe care baterie ați hotărât-o?”

— „Bateria No. 12.”

— „Bateria No. 12?”

— „Bateria No. 12?”

— „Bateria No. 12?”

— „Bateria No. 12?”

— „Bateria No. 12?”

— „Bateria No. 12?”

— „Bateria No. 12?”

— „Bateria No. 12?”

— „Bateria No. 12?”

— „Bateria No. 12?”

— „Bateria No. 12?”

— „Bateria No. 12?”

— „Bateria No. 12?”

— „Bateria No. 12?”

— „Bateria No. 12?”

— „Bateria No. 12?”

— „Bateria No. 12?”

— „Bateria No. 12?”

— „Bateria No. 12?”

— „Bateria No. 12?”

— „Bateria No. 12?”

— „Bateria No. 12?”

— „Bateria No. 12?”

— „Bateria No. 12?”

— „Bateria No. 12?”

și amândoi hotărâră s'o opreasă acasă. Când Duduia Constanța fu vestită despre aceasta, făcu niște ochi mari, privi speriată către dumnealor și cu o voce tremurătoare i-a întrebat repede:

— Nici s'o mai văd?

— Nici! — i-a răspuns necăjit conul Zamfir, și atunci ea a simțit cum i se urca tot sângele în cap, nu putu să mai răspundă nimic și se depărtă încet în durerea aceia ce o cuprinsese, în plânsul cu sughitură repezi ce începu s'o podidească.

Aceasta n'a fost puțin pentru conul Zamfir. O durere începu să-l cuprindă și dumnealui sufletul și părerea de rău i se lăsa în inimă. O supărare pe duduia Constanța fără să vrea. Durerea ce-i svăcnea în piept cu bătaia repezi îi făcea din ce în ce mai trist... Și târziu, când și-a mai potolit puțin firea turburată, o lacrimă ce i se aninase de genă i se scursese din ochi.

În zilele următoare duduia Constanța, parcă era alta. Nu-și mai găsea pace de loc și slăbea văzând cu ochii. Fața începu a i se îngălbeni, iar roșeața din obraz îi dispăru cu totul. Ochii i se infundaseră în orbite, ca apăsați de-o mână greoaie, nevăzută. Cucoana Raluca nu mai avea altă treabă acum de cât s'o mângâie toată ziua. Seara când se întorcea conul Zamfir de la treburi, găsea o desmierdă și dumnealui, căzută pe jos. Dânsa era tot aceiași. Începu să-și dădea seama că nu mai avea nici o speranță, căci începuse să-și găsească în ea o rădăcină de moarte. Cucoana Raluca nu mai avea altă treabă acum de cât s'o mângâie toată ziua. Seara când se întorcea conul Zamfir de la treburi, găsea o desmierdă și dumnealui, căzută pe jos. Dânsa era tot aceiași. Începu să-și dădea seama că nu mai avea nici o speranță, căci începuse să-și găsească în ea o rădăcină de moarte.

Noaptea își afunda capul în perne, și acoperea fața cu palapana, și așa stătea până se revărsa de zori, gândind zăbăndu-se ca un bolnav ce nu poate să doarmă, în patul său, în întunecimea palapomei, iar din când în când se trezea și privea cu ochii săi în jurul ochilor săi parcă de viață.

Cucoana Raluca se înfioră când o văzu în starea asta și cu o hotărâre, așa de odată, se duse de-i spuse lui conul Zamfir.

— Știi ce? S'o mărităm! S'o mărităm ca să nu se usucă așa din piept.

— Prea e tânăra! — îi răspunde dumnealui. — Nu vezi? Nu-i altă ceva de cât o copilă!

— Dar eu câți ani aveam? Ai uitat!

— Cam tot atât!

— Atunci?

Și conu Zamfir făcu din gură A-vea dreptate cucoana Raluca. Îi venea greț în suflet, se arunca pe duduia Constanța, așa de înțepătoare în vâltoarea vieții, dar n'avea înțepătoare. De cât s'o vădă un ochi în care era, mai bine să-și găsească cu bărbat, cu gospodăria și n'avea să dea după ea și conu Zamfir să-și găsească un băiat cum i-o plăcea dumnealui. Și apoi duduia Constanța se apropie o copilă. Poate că plăcea cănd se arunca pe duduia Constanța, dar ea îi înțepătoare. Tată așa a fost și cucoana Raluca: fetiță cu rochie scurată, cu coada pe spate, dar cum a pus conului pe cap i s'a părut parcă e alta; o femeie în haină lungă și tot așa așa să fie și cu duduia Constanța.

Se apropie toamna.

Ultimele zile de curori trecură, pierzându-se de curând. De sus, o răcoare începu să se scurgă ca un văl înăuntru, desfășurându-se de crengile pomilor cu frunze rădăcinate, și se împănă apoi pe pământ.

Vânturi reci începură să sufle din spre vârfurile munților, și posomorrea toamnei acoperea cerul cu o pânză cenușie, despuia crengile, aseternea drumurile cu frunze moarte, și scuturau rândăfiri din grădina lui conu Zamfir.

Acestea toate duduia Constanța le privea cu amărăciune. În frunzele ce cădeau ușoare, dânsa își vedea parcă visele risipițe. Vântul cel șuera pe la fereastră, îi părea un glas ce o chema undeva, departe, un glas ce i se lăsa cu durere în suflet și o făcea să sufere.

Potopul frunzelor ruginite se împănă în fața casei, copacii rămaseră pustii și triști, iar crengile lor păreau niște brațe ridicate spre cer. Din spre munte pogorâu turme de oi. Talăngile sunau triste ca niște glasuri de clopote duioase, și sunetul lor se pierdea pe vale, se risipea în vânt.

Și într-o zi tristă, cu cer posomorât, ca de plumb, cu aer umed și rece, duduia Constanța căzu bolnavă la pat.

Se văta de un junghiu ce o înțepa ca un ac în partea stângă a pieptului, la inimă. Tremură toată ca scuturată de friguri. Buzele i se învânetiseră și ceva ce-i apăsa pieptul îi tăia răsuflarea.

Căți doctori a adus conul Zamfir, nici unul n'a putut să spuie ce boală are fată. Se miră și ei. O vedeau slabă la față dar sănătoasă înăuntru. Au ascultată la plămâni, la piept, la inimă, au ciocănit-o pe spate, au înțep-o pe-a parte și pe alta; dar nimic. Aceasta era parcă o minune. Nu se puteau dumeri de loc ce era. O priveau în față multă vreme, o întrebată ce o doare și totuși nu găseau nimic.

Într-o zi i-a fost rău de tot. Îi venea aproape și graie. Cucoana Raluca speriea, rămasă cu ochii pierduți spre patul bolnavei și un oftat greu îi urzise oare pieptului.

Conul Zamfir stătea separat toată ziua. Electroza ceasut când a dat-oala paragon. Atâtă fată avea și dumnealui și Dumnealui nu vrea să i-o lase. Seara începu să se scoasă Stobol Nicolae. Se ruca înțepa cu vînt de răcoare și cineva dintr-o carte mare, groasă și cu fel numeroase. Și așa stătea multă vreme, până îi înțepău gâtul, până i se oboseau pleoapele. Atunci se scula dumnealui din fața iconei, punea cartea la loc și venea de se așeza lângă patul bolnavei.

Într-o zi duduia Constanța a fost mai bine. Și-a sprânci capul pe mâini, și-a ridicat în sus, și privind către conul Zamfir, l'a întrebat:

— Ce vreme-i astăzi?

— E vînt, e frig, zise conul mai rău, — i-a răspuns dumnealui, iar dânsa și-a lăsat iar trupul pe pernele moi, și-a tras palapana peste cap și a înălțat mâinile pe deșă gât, și fără să mai spună un cuvânt, adormi iarăși.

Spre ziuă i-a fost rău de tot. Conu Zamfir a trimis repede după preot, iar cucoana Raluca începu să se bocească, mormăindu-și părul. Își dădea cu pumnii în cap, se zbătea ca un om acis de moarte, niște bobite de spumă albă îi răsăriră în colțurile ochilor și se mai găsea pace de loc.

Cucoana Raluca și preotul cu cartea pentru moștenire, cu sticluta cu vin alb pentru grădănie, dumnealui a început a căra grădănie, pe și abia cu greu se revenit în fire.

O liniște ca de mormânt se întinse iarăși în casă. Afară mijea de ziuă și lumina soarelui pătrundea încet înăuntru. Glasul preotului se auzea în șoapte, aci mai răcoare și mai tăleșe, aci mai repezi și gîlbe de jale. Duduia Constanța zăboia cerechil pe jumătate înălțat, își umbla din când în când cu ochii pieptului și răsuflării goale și apăsați îi scoteau de pe gât horcăle răgușite.

De odată duduia Constanța rău se cu ochii turburi, fără să mai miște, fără să mai respire. Conul Zamfir simți atunci că ceva i se rupe din suflet. Cucoana Raluca n'a putut să mai zică nimic. Ceva negru i se arăta înaintea, se împlăcea amărită și căzu cu brațele întinse de-alungul

In ziua de 2 Martie 1857, pe câmpul dela Băneasa, se află înțepate toate trupele austriace din București gata de plecare, iar în fața lor se afla oaste românească în uniformă nouă. O... intră în fața străbucătoare uniformă lui în primăvara comanda bateriei No. 12 și după o salvă, năvăli de despărțire, armata austriacă pasări la drum și în urma trupelor se vedea un poștalion care ducea pe Iulia O... spre o nouă patrie... patria iubitelui ei soț, Vladimir Adraks.

Ricard D. Ioan

DUDUIA CONSTANȚA

— Urmare și sfârșit —

Într-una din zile n'a putut să mai rabdă. S'a apropiat de pieptul lui conu Zamfir și i-a mărturisit totul. Cucoana Raluca care era și dumnelei de față, cum auzi cele spuse, se mânie de odată ca un om necăjit și privind apoi în ochii conului Zamfir îi zise cu o voce ascuțită:

— „Domnișoara ceia trebuie să fie nebană! — și nu putu să mai spună nici un cuvânt, ceva o ineca în piept, îi opres răsuflarea, niște sughituri repezi îi umflară vinele gâtului și o apă de sudoare începu să-i picure pe la temple.

În ziua ceea conul Zamfir a stăd supărat până sara. Duduia Constanța a rămas nerăcoasă la mormântul de seris, cu capul apropiat la pământ, cu privirile pierdute în gol și cu gândul dus aiurea. Se gândea poate la domnișoara Ottilia. Din când în când câte o lacrimă scilbotoare ca lacrimă agintului viu, îi răsărea în ochi, pica apoi pe mear. Înaintea soțului său verde ce o acoperea și tot așa mormânt, până, când stăpîn de lacrimă umplură tot poștăvul.

Conul Zamfir se chibzui să n'o mai lase la școală. Nu prea-i miroșea dumnealui bine dragostea fetel cu pedagoaga ceea d. franțuzește. Auzise dânsul de la lume că ele sunt cam hrăpărețe dar nu credea. Cucoana Raluca se gândi tot așa

patului. Iar preotul a miruit apoi frunta, rece a moartei, a mai îngânat câte-va cuvinte neînțelese, și-i închise binisor ochii.

Mihail Alexandrescu

CÂNTECE TRISTE

Accelerat fomet

I

Te-asteptai în poartă plopii
Și mălinii albi de floare
Te-asteptai să te apropie
Cu ochi mari, surzătoare...

Cu ochi umezi de durere
Te-asteptam și eu, iubito:
Aștepta o mângâiere
Inima ce tu-ai rănit-o!

II

Nai venit și plopii 'n poartă
Îngânați, triști, o rugare
Iar mălinii, floare moartă,
Așterneau peste cârare.

Și din ochii mei, sârmanii,
Se cerneau lacrimi amare:
— Ce-ai să aducă 'n urmă anii?
Visuri moarte și uitare!

D. Iov.

NAE GROPEANU

Se dusese veste în orașelul W „ca de popă tuns”, că Nae Gropeanu avea să se însoare și încă cu fata Dumitrescu, cea mai mândră din tot orașelul. Rădea și se perdeau în tot felul de presupunerii până și copil de școală, gândindu-se cum îi va sta aceluși butuc de om, numai cu câteva fire de păr în barbă, care știa doar să-și sufle la fiece minută colosul lui de nas într-o batistă vârgată, la braț cu Melania Dumitrescu, o fată de toată frumusețea și bine instruită. Avea un cusur însă această „frumusețe”, care era compătimită de toți cei nouă mii de locuitori ai orașelului W: — cel mai mare cusur modern — n'avea zestre! Răposatul inginer Dumitrescu nu lăsase decât o pensie îndestulătoare pentru un trai modest și Nae Gropeanu trecea printre cei mai bine situați.

— „Da, da, ai să o iați!” — își zicea Nae Gropeanu seara, când sta înaintea focului.

— „Și de ce nu?! Lumea... lumea e lume! Te ia numai pentru bani!” — acestea sunt de-ale prietenilor! Numai pentru bani... adică de ce numai pentru bani? Num de cât 48 de ani. Și ce! Da, da!”

Și Nae Gropeanu găsea în fiecare seară argumente — cel puțin așa credea el — că poate și sotul frumoasei și pentru alte „calități” nu numai pentru bani!

Nunta se făcuse și presupunerile încetară printre cei nouă mii de locuitori ai orașelului W. De șase luni de când se însurase Nae Gropeanu îi pierise și „singura lui idee fixă”, că era luat pentru bani și era fericit mai ales dimineața când sorbindu-și „gingirlii” Melania îl întâmpina cu: „Ai dormit bine, Nae?”

Guvernul căzuse și acum îi luă locul partidul din care făcea parte și Nae Gropeanu. Alegerile se apropiau și la colegiul al II-lea de Camera figura și el ca din partea guvernamentalilor. Îi surâdea perspectiva de a intra în parlamentul țării și cu toate că vedea bine că n'o să mai poată înprumuta ceva părăluțe „numai așa ca să nu stea de geaba”, începu să cultiveze cărciumele, mahalalele, cafenele pentru „propagandă electorată”. Și la gândul că Melania lui va fi de-acum „nevastă lui Gropeanu dipotatu” nu a lui „Gropeanu comerciantul” și mai apoi „a retrasului din afaceri” i se umplea inima de bucurie știunde întâlnea o persoană, două, începea să se cîntească „numai așa

din simplă prietenie”. După primul pahar de drumul unui discurs învățat pe de rost, care începea — totdeauna — cu: „scumpilor cetățeni!” și se termina cu: „asa să știți mă — și după o pauză adăoga — fraților!”

Era mare zarvă în orașelul W. Gazeta locală „Dreptatea” redactată de un fost telegrafist, batjocorea „guvernul care venise la cârma țării fără voința poporului” și trâmbea că „în alegeri se va săvârși catastrofa”, voturile se arvuneau cu jumătăți de hârtii de câte o sută, întruniri peste întruniri ș. a. m. d.

Dimineață de alegeri. Pe la cinci și un sfert Nae Gropeanu sări din pat ca ars. Și era tare emoționat, cu toate că nu era ziua când candida el; nu putea să lipsească de prin prejurul localului de vot — ar fi făcut-o cu plăcere — căci prefectul care îi dase instrucții de cu seara de cum avea să vorbească și să caute să intimideze pe cei ce se opuneau sau păreau suspecti „guvernului”, ar fi observat lesne lipsa sa. Văzând că e așa de dimineață se spălă liniștit, se îmbrăcă pe jumătate și cam până pe la șase și ceva spicuisse și câteva pasagi din articolul de fond al ziarului opoziționist „Dreptatea”, care trata în acel articol despre: „Surprizele de mâine”.

— Hm, o să vedeți voi surprize... la spete! Lingăii dracului!!!

Se mai uită odată la ceas și după ce își sorbi și ultima rămășiță din „gingirlii” ce de astă își pregătise singur, vru să iasă, când își aduse aminte că dela Melania nu-și luase „ziua bună”.

Camera celor doi soți era despărțită de o perdea groasă de plus verde, așa cum văzuse dânsul la teatru și citise prin romane că au damele din lumea mare le buduare. Nae Gropeanu prinse perdeaua cu mâna dreaptă, surâse ștregărește pe sub mustața-i roșcată și sbârilită în sus și intră în vârful picioarelor. În cameră era cam întuneric. Gropeanu se apropie de pat, pipăi perna pe care unde credea el că ar putea fi așezat capul nevastă-sii...

Nevastă-sa — lucru ciuda — na se afla nici în pat nici după vreo mobilă: ba patul era chiar neatins. Încercă să suridă, dar simțea un nod în gât ridicându-se și scoborându-se ca la comandă. Tot zicându-și „să fiu calm, să fiu calm”, alerga dela pat la ușă, dela ușă la fereastră neîndrăsnind măcar să gândească.

Deodată se opri în mijlocul camerei și ștergându-și sudoarea de pe frunte își șopti: „dar dacă o fi...” „ba nu, de ce să fi...” „adică mai știți că n'o...”

Intrând în camera sa ceea ce văzu întâi fu „Dreptatea” cu articolul său „Surprizele de mâine”. Acum i se păru că înțelege ce voia cei dela ziar să zică prin această.

— „Adică cum, Melania... unit opoziție... fugiți la ei; firește... aaa aoleuu... a cumpărat-o firește!”... Simțea ceva rece prin corp, limba se uscase de parcă ar fi ținut-o la soare și ochii îi pironise pe gazeta mototolită.

Tot trântind prin casă găsi sub o călămară un petec de hârtie scris în grabă cu creionul, prin care nevastă-sa îl înștiința scurt, că pleacă din casa lui, ducându-se la acel pe care l-a iubit întotdeauna și îl mai roagă să n'o mai caute zadarnic.

— „Da, da și prefectul ce-o să zică? Nu... o... să... mai mă... a... al... aiea... gă... dip... diputat?!”

Și, Nae Gropeanu fost comerciant, actualmente retras din afaceri în perspectivă de-a se alege deputat, plângea cu hohote și-și da cu pumnii în cap mai ales când se gândea... ce o să zică domnul prefect!?!
Nicu Chiriș

Tg.-Jiu.

DEȘTEPTAREA LUI KLIMOFF

de A. CECKOV

Într'un compartiment pentru fumători al trenului accelerat Petersburg—Moscova ședeau, unul în față altuia, un ofițer tânăr și un bărbat de vreo cincizeci de ani, un lituanian ras cu îngrijire care trăgea cu voluptate fumul dintr'o pipă impuțită.

Între două fumuri, la un moment dat, acesta, adresându-se tovarășului său de drum, zise:

— A! d-tă ești ofițer... Am și eu un frate ofițer, dar de marină! A!

După o pauză scurtă, zise iar:

— Pentru ce vă duceți la Moscova?

— E garnizoana regimentului meu, răspunse Klimoff, ofițerul.

— Aveți familie?

— Nu; stau cu mătușe-mea și cu soră-mea.

— Frate-meu are familie, nevastă și trei copii! A!

Vorbind, lituanianul avea zăreau pe buze surâsul larg și neexpresiv al idiotilor, și-și sfârșia totdeauna fraza cu un a! care nu se știa ce însemnează.

Klimoff, care se simțea cuprins de o ciudată turbuare, răspundea oboșit întrebărilor celuilalt, și în sufletul lui blestema întâmplarea care îl dăduse de tovarăș. Intreruperile lui îi atârșau și simțea că-l urăște. Apoi, fumul pipei îi dădea prin nervi; ar fi vrut să i-o smulgă din gură, să o arunce pe fereastră și apoi să arunce și pe stăpânul ei.

— Ce antipatic nație mai e și Lituanian și... Grecia, — se gândea în el Klimoff.— O nație nefolositoare, asta din urmă, care ține loc pe lume fără nici un scop.

Gândindu-se la Lituanii și la Grecii simțea o turburare nelămurită, cam ca aceea pe care o dă boala de mare.

Ca să alunge această penibilă impresie, încearcă să se gândească la Italianii și la Francezii; dar nu fu în stare să-și aducă aminte de cât de unele electrografii de femei despuiate, reproduceri de pe tablourile autorilor italieni, care împodobeau casa mătușei și de micile flașnete și alte lucruri ce văzuse în Italia și în Franța.

Klimoff nu era în stare normală. Întins pe pernele compartimentului, simțea fel de fel de dureri și nu știa să spună care anume; gura îi era uscată, capul îi era înfășurat într'o ceață greoaie și avea impresia că gândurile îi eșiau din cap transformându-se în fantome ce populau compartimentul, pierzându-se în întunericul nopții.

În starea asta de jumătate trezie, Klimoff auzea zgomotul roatelor, șurăratul mașinei, trântiturile ușilor, tropăitul picioarelor ce coborau sau urcau. Timpul sbura și lui i se părea că trenul se oprea la fie ce minut pe la stații; i se părea că glasul metallic al conductorilor nu mai conținea să țipe:

— Gata?

— Gata.

Și apoi, aproape neînțetata intrare a funcționarului ce observa la termometru dacă în compartiment temperatura se menținea la gradul prescris de regulament, zgomotul roatelor, fluierăturile, trântitul ușilor, lituanianul, impuțitul fum al pipei, fantomele create de mîntea lui întărită de friguri, toate acestea produceau asupra lui Klimoff efectul unui vis urât care-i apăsa pe suflet.

Ridică capul greoi, și i se păru că vede în zona luminată de slabă lumină a felinarului, umbre și pete cetoase.

Gura îi ardea de sete; ar fi vrut să ceară de băut, dar limba uscată refuza să-și îndeplinească slujba.

Încercă să se așeze mai comod pe perne și să adoarmă, dar nu izbuti.

Lituanianul însă trecea liniștit dela un somn sau altul, fumând, în răstimpuri, veșnica lui pipă și adresând

câte-o întrebare lui Klimoff, care se sfârșia totdeauna cu obișnuitul a!

Klimoff nu răspundea decât cu monosilabe; durerile creșteau mereu și fantomele defilau tot mai amenințătoare în fața ochilor lui.

La Spiroff ofițerul se dădu jos să bea. La restaurant, văzu pe câțiva călători că ședeau la mese și mâncau. Se întrebă cum de puteau mânca și întoarce capul aiurea, scârbit de mirosul de costițe friptă și de cârnați.

O damă frumoasă vorbea în gura mare cu un ofițer cu chipul roșu, și când râdea arăta două șiruri de minunați dinți albi.

Dama cea frumoasă trezi în el aceiași impresie produsă de costițe și de cârnați. Nu-și dădea seama cum de ofițerul acela putea să stea în fața damii și să-i privească fața sănătoasă și surzătoare.

După ce bău, Klimoff se întoarce în compartiment și găsi pe lituanian deștept, fumându-și pipa. Băgă de seamă că această, când se aspira fumul, făcea un șgomot ca al galoșilor pe o zi ploioasă.

— A! cum îi zice stației ăsteia? — întrebă, cu același aer al lui idiot, lituanianul.

— Nu știu, — răspunse Klimoff, întinzându-se pe perne și închizând gura ca să nu respire fumul grețos.

— Când ajungem la Twer?

— Nu știu... Iartă-mă, nu pot răspunde, sunt bolnav... sunt foarte răcit azi.

Lituanianul scutură cenușa din pipă, continuă să vorbească de frate-său, ofițer de marină, fără să țină socoteală de ce-i spusese Klimoff.

Acesta nu-l asculta, și se gândea cu părere de rău la patul comod ce-l aștepta acasă, la sticla cu apă rece pusă pe mesicioara de noapte, la soră-sa Katia atât de bună, atât de drăgăstoasă în îngrijiri când era bolnav.

Își aduse aminte și de Pavel, ordonanța lui, și surâse amintindu-și delicatețea cu care-i trăgea cismele și cum îi pregătea apa la spălător. Simțea că dacă s-ar fi putut lungi în patul lui, dacă ar fi putut bea o cană cu apă rece, visul urât ce-l chinuia ar fi făcut loc unui somn odihnitor.

— Gata? — auzi întrebând de departe un glas năbușit.

— Gata, — răspunse alt glas de bas profund.

Sosiseră la a treia stație după Spiroff.

Pentru Klimoff timpul sbura; șgomotele fluierăturilor, al clopoțelilor, al opririlor se succedau neîntrerupte.

Cuprins de un acces de disperare, Klimoff își apucă capul în mâini și-l vârî într'un colț al canapelei, îndreptându-și gândul la soră-sa și la ordonanța lui. Dar aceste două scumpe figuri se amestecau cu fantomele ce-i jucau pe dinaintea ochilor, ca să dispară pe urmă.

Răsufierea lui caldă îi ardea fața și membrele îi erau amorțite. Vântul ce sufla pe geamul compartimentului îl obosea, și toluși nu avea puterea să se miște; își simțea tot corpul ca înțepenit.

Când se hotărâ să ridice capul, compartimentul era luminat de slabă lumină a zoriilor, și călătorii își îmbrăcau blănille.

Puțin după aceea, trenul se opri. Hamalii, cu tunicile lor albe numerotate, se repeziră pe la ușile compartimentelor oferindu-și pasagerilor serviciile.

Și Klimoff își puse mașinalicește blana și se coborî din vagon, umblând ca un automat.

I se păru că cu dânsul se coborâseră și căldura nesuferită și arsura grozavă ce nu-l lăsaseră să doarmă peste noapte.

După ce-și scoase bagajul, se urcă într'o sanie.

La capătul cursei, birjarul îi certă un preț de speriat, dar Klimoff nu protestă. I se părea că banul nu mai avea nici o valoare.

Acasă fu primit de mătușe și de

Funcționarii noștri superiori

D-I LOCOT. COLONEL VERZEA

D-I Locot. Colonel Verzea, directorul general al postelor și telegrafelor, cu al cărui portret ilustrăm azi «Galeria funcționarilor noștri superiori», a venit în capul importantei instituții pe care o conduce azi, odată cu schimbarea regimului.

De o mare putere de muncă, de o inteligență superioară, noul director al postelor a dat repede dovada spiritului său organizator, calităților d-sale de bun administrator și e de așteptat de la d-sa o repede îndreptare a neajunsurilor de care suferă încă organizarea multiplelor servicii ale postei.

D-I Locot. Colonel Verzea se află acum în călătorie, de studii în străinătate.

surioara Katia, o fetiță de vreo opt-sprezece ani.

Accastă din urmă avea în mână un caet și un creion, ceea ce făcu pe Klimoff să-și aducă aminte că se pregătea pentru examenele de învățătoare.

Nu răspuse la salutările și la întrebările celor două femei și, abia răsuflând din pricina căldurii nesuferite ce-l chinuia, trecu fără nici un scop prin toate odaile apartamentului și, ajuns într-una lui, se aruncă pe pat.

Lituanul, ofițerul cu chipul roșu, dama frumoasă cu dinții albi, mirosul-costițelor fripte și al cârnaților, fantomele, îi umpleau mintea de-l lua viziunea realității și de nu-l lăsa să audă glăsurile spăimântate ale celor două femei.

Trezindu-se, Klimoff se găsi desbrăcat și culcat în pat; pe măsuta de noapte văzu sticla de apă și la picioarele patului pe Pavel, ordonanța lui.

Își simțea încă brațele și picioarele amorțite, gura arsă. La căpătâiul lui era doctorul: un om înalt și puternic, cu o barbă neagră fluturătoare.

— Nu-i nimic, nu-i nimic — murmură doctorul. — Foarte bine, foarte bine, da, da. Haide, dragul meu, nu trebuie să-ți pierzi curajul.

Vorba înceată a doctorului, fața lui de om hrănit bine, biciuia nervii lui Klimoff.

— De ce-mi zici „dragul meu”? — întrebă pe doctor. — Ce prietenie e asta... Du-te dracului!

Klimoff se sperie auzindu-și glasul: era atât de slab în cât nu și-l recunoștea.

— Foarte bine, foarte bine, — murmură din nou doctorul, fără a se arăta supărat de vorbele lui Klimoff. — Nu trebuie să te-nfuri... Da, da...

Pentru Klimoff timpul continua să treacă cu o iuteală vertiginoasă; se făcea ziua și se înnopta aproape fără întrerupere. I se părea că doctorul nu mai pleacă dela căpătâiul lui și auzea neîncetat răsunându-i în urechi veșnicul da, da, pe care docto-

rul îl băga în toate frazele. Avea iubirea că prin fața patului lui defila fel de fel de oameni, printre cari recunoștea pe lituan, pe ordonanța lui, pe căpitanul lui, pe sergent, pe ofițerul cu chipul roșu, pe dama cu minunații dinți albi, pe doctor; toți vorbeau tare, gesticulând, și alții mâncau și beau.

Odată i se păru că vede apropiindu-se de pat pe preotul regimentului, popa Alexandru. Rămase impresionat de chipul lui serios, pe când îl știa merou vesel și răsând.

Noaptea zărea intrând în odaia lui două umbre, fără să facă cel mai mic șgomot. Erau mătușa și sora Katia. Aceasta ingenuchia la căpătâiul lui și se ruga. Umbra ei, proiectându-se pe perete, făcea să se creadă că două ședei ingenuchiasă.

Klimoff era mereu urmărit de un puternic miros de pipă și de carne friptă; într-o zi i se păru că simte și un miros de tămăie. Plictisit, strigă: — Dați afară tămăia asta!

Nimeni nu răspuse; auzi de departe un glas ce cânta ceva sfânt și șgomotul unuia care urca repede scările.

Când se trezi Klimoff, odaia era goală: soarele de dimineață făcea să străbată pe fereastră, prin perdelele de tulpan alb, o rază subțire și luminoasă de lumină, ca un tăis de sabie, ce se juca volouasă pe sticla de apă. De afară se auzea uruitul trăsurilor pe caldarâm, semn că zăpada pierise.

Klimoff privi lumina ce se juca pe sticla de apă, mobilele din odaie, perdelele de tulpan alb; apoi, apucat de un acces de veselie nebună, își buci într-un hohot de râs. Se simțea cuprins tot de marea fericire de a trăi, sentiment pe care trebuie să-l fi simțit întâiul om creat, când pentru întâia dată văzu frumusețile pământului.

Klimoff simțea nevoia de a vedea lume, lume multă, mișcându-se și vorbind.

Trupul lui zăcea sfârșit, nemișcat; numai brațele mai aveau puterea să se miște. Dar el nu lua în seamă nici măcar slăbiciunea asta a lui: atenția îi era absorbită de sticla de apă, de mobilă, de perdele. Era fericit că toate lucrurile astea erau și că le putea vedea. Lumea, chiar în odaia asta mică a lui, i se părea frumoasă.

Intră doctorul și Klimoff se gândi în sone că medicina era o foarte bună treabă, d-rul un om grațios și simpatic și toți oamenii în general buni și interesanți.

— Da, da... murmură doctorul. Foarte bine, foarte bine. Acum suntem vindecați... Da, da...

Klimoff asculta răsând de bucurie, își aminti de lituan, de dama cu minunații dinți albi, de costițele fripte și de cârnați și simți gustul de a mânca și fuma.

— Doctore, — zise el — zi să-mi aducă nițică pâine neagră cu sare și cu sardela.

Doctorul răspuse cu un refuz. Atunci se adresă lui Pavel, ordonanța, dar și el refuză să-i facă pe voe.

La acest îndoit refuz Klimoff se înfurie și începu să plângă ca un copil răzgăiat.

— Copilării, copilării — zise doctorul răsând.

Klimoff nu și putu ține el singur răsul și după ce plecă doctorul a dormi.

Se deșteptă în prada aceluiaș sentiment de bucurie și veselie. Lângă pat văzu pe mătușe.

— A, tușo, — strigă el mulțumit, — ce-am avut?

— Tifos.

— A, da; acum mi-e bine; foarte bine. Unde e Katia?

— Nu e acasă. Probabil că, după ce și-a dat examenul, se va fi duș la vre-o prietenă, — răspuse mătușa plecând capul pe ciorapul la care impletea.

Buzele îi tremurară de emoție; de

odată, nemaî putându-se ține, își buci într-un plâns cu hohote, și în durerea ei uitând de porunca doctorului, zise printre suspine:

— A! Katia, Katia... ingerul nostru nu mai e!

Ciorapul îi scăpă din mână. Se plecă să-l ia de jos și în mișcarea aceea îi căzu bonetul din cap.

Klimoff, cu ochii țintă pe capul alb al mătușei, ne pricepând bine ce spusese, dar presimțind că ceva grav se întâmplase Katei, întrebă spăimântat:

— Dar unde e Katia?

Bătrâna uitând ori ce prescripție, răspuse:

— S'a molipsit de tifos și-a murit. Am îngropat-o acum trei zile.

Această groaznică mărturisire trecu prin mințea lui Klimoff ca un tăis de sabie, și rămase un moment ca năuc, plângând. Apoi, nemăsurata veselie ce simțea de a se ști încă teafăr și în viață, îl năpădi, și plângea și râdea în același timp.

Puțin după aceea uită pe Katia și începu să bumbăne pe mătușe, pe Pavel și pe doctor că nu vroia să-i dea mâncare.

Peste o săptămână Klimoff, îmbrăcat într-un halat, la brațul lui Pavel, se apropie de fereastră, privind cerul de primăvară acoperit de nori și ascultând uruitul trenurilor ce treceau prin vecinătate.

Klimoff era trist, o durere mare îi strângea inima; cu capul rezemat de fereastră, plânse.

— Ce nenorocit sunt, — murmură el printre suspine, — Doamne, ce nenorocit sunt!

Bucuria cedase locul unei mari melancolicii: simțea în jurul lui un gol imens pe care nimic nu-l ar mai fi putut umple.

Trad. de Aldor

CE DRAGĂ MI-ESTI !..

Ce dragă mi-estî!.. Cum tremur !.. De ce? — Nicî eu nu știu... În fața-i mă cutremur, Căci dorul e șglobiu.

De ce nu vii?... Te chiamă Un glas de dor și drag Să dai un sân de mamă Copilului pribeg.

Că 'n pieptul meu — păgânul Ce joacă 'n val de foc — E un dor ce-și cată sânul Și o clipă de noroc.

Leontin Iliescu.

CONVORBIRI ASTRONOMICE

Anul acesta se așteaptă reîntoarcerea mai multor comete mici, dintre cele ce nu pot fi văzute de cât cu mari lunete. Una dintre ele, numită cometa lui Wolf, și a fost descoperită la începutul lunii Iunie, tocmai în locul indicat de mai înainte de astronomi. Redescoperirea acestei planete s'a făcut pe cale fotografică; cometa Wolf e așa de puțin strălucitoare, în cât nici cu luneta nu se poate observa. Peste câteva luni va putea fi observată și cu lunetele. În orice caz nu va fi un obiect interesant.

— În prezent, seara, după apusul soarelui, pot fi observate două planete, pe cari cei cari nu cunosc bolta cerească le confundă cu stelele.

Spre apus se vede planeta Venus, a cărei strălucire întrece pe a tuturor celorlalte astre; căci Venus n'are rivală nici în cer. Culoarea acestei planete e albă cu totul. Cu ajutorul unei lunete, cât de mică se vede ca luna în primul pătrar.

E atât de strălucitoare, în cât poate fi văzută și în timpul zilei; eu o observ cu luneta când cerul e senin, între 1 și 2 d. a. Când îi știi locul pe cer o găsești la orele acestea

după o cercetare de câteva minute.

Spre miazăzi, puțin spre apus, veți observa un astru care nu egalează în strălucire și el pe toate celelalte astre; e planeta Jupiter, cea mai mare planetă din sistemul nostru solar; dacă o privești cu cea mai mică lunetă îi poți observa patru dintre cei opt sateliți. Aceste luni ale planetei Jupiter, își schimbă din ceas în ceas pozițiunea, uneori trecând îndărătul ei, alteori prin față, proiectându-și umbra pe suprafața planetei, alte ori în sfârșit în copul de umbră ce-l aruncă Jupiter în spațiu. Toate aceste fenomene interesante sunt calculate cu ani de zile mai înainte.

— Sunt mulți dintre Bucureșteni cari nu au văzut calea lactelui. „Drumul robilor”, cum i se zice la țară. În serile de vară, calea lactelui se vede ca o fâșie luminoasă, un nor ușor, ce se întinde cam din spre nord spre sud. Trebuie însă să o observi dintr'un loc de unde nu ție ochiul influențat de lumini artificiale. Cu un simplu lăncuș de teatru vei dovedi existența a nemăsurate stele în calea lactelui. Calea lactelui are o deosebită importanță pentru studiul constituției universului nostru și există vre-o trei patru aflate speciale, în care e desenată, așa cum se vede cu ochii liberi, în cele mai mici amănunțim.

— Ne apropiăm de timpul când numărul stelelor căzătoare e mai mare de cât cel obișnuit. Cine nu a văzut stele căzătoare? Căți știu însă că cele mai multe dintre ele, sunt sfărâmurări de comete? Cometele, ce uneori îngrozesc omenirea pământului mor și ele, căci s'au născut și deci trebuie să moară. Când o stea căzătoare e mai mare se numește bolid, dacă sfărâmurările ei nu sunt reduse cu totul în cenușe și dacă cad pe suprafața pământului se numesc aeroliți. Uranoliți se numesc pietre imense de zeci și sute de tone, care se știe că au căzut din cer, și cari au fost găsite din întâmplare în cine știe ce localități izolate de lumea civilizată, cum a găsit exploratorul arctic Pary unul în Groenlanda.

O ploaie de stele căzătoare e una dintre cele mai frumoase priveliști și de mult omenirea a contemplat asemenea fenomene. Notoc că aeroliții nu vin nici odată unul, căci o ploaie de aeroliți nu ar face nimănuși plăcere.

Victor Anestin

CUGETĂRI

Din ale d-lui G. A. Tacid

Poporul care nu se emoționează și nici se scandalizează de dezordinile morale ale conducătorilor lui, dă acestora cel mai imperativ mandat de a-l mairata și tortura până la sleire și nimicire.

Singură natura are privilegiul celui mai mari și mai variate producții, cu dreptul exclusiv de a percepe fondul și procentele activității ei.

Dați femeef ce iubii mai mult decât vă cere și nu'i pretindeți decât ceea ce vă poate da, pentru ca abia atunci să aveți presumpțiunea că i-ați compensat farmecul și dragăria ei.

Cu cât ne găsim datorii de a ne îngriji de hrana animalelor ce ne slujesc, cu atât mai mult nu trebuie să uităm și să neglijăm pe aceia ce ne hrănesc sufletul.

Adevăratul izvor al insuficienței și insucceselor unui popor nu se datoresc decât dezordinii morale în care părinții lui sufleteștii se află.

Cuvintele alese adresate femeef ce a fost iubită, sunt balsamul de vindecare al rănilor pricinuite.

Regii și conducătorii unui popor sunt spulberați ca frunzele de vânt, când manifestările lor trec peste temperatura normală.

SONET

... Și cât de drag mi-erai odinioară
Când nebunatic dor ne stăpânea!
În toate cele-urî înțeles zâmbea
Și ne-amâgea cu-a viselor comoară.

Parfum suav de flori și primăvară
În sufletu-mi privirea-ți revădrea
Și vag un dor în taină mă fura,
C'un zâmbet julea-mă tu făceai să moară.

Dar inima mea astăzi e de ghiață
Și-al florilor parfum nu mă mă mbată...
Aș vrea să mântui trista mea viață!

Aș vrea să uit că mi-ai sburat deparie,
Dar inima nu uită nici odată.—
Pe somne,—așa i-ai dat tu 'n lume parte.

1911, Iunie. Maria Nicolescu.

MOȘTENIREA DIN 77-78

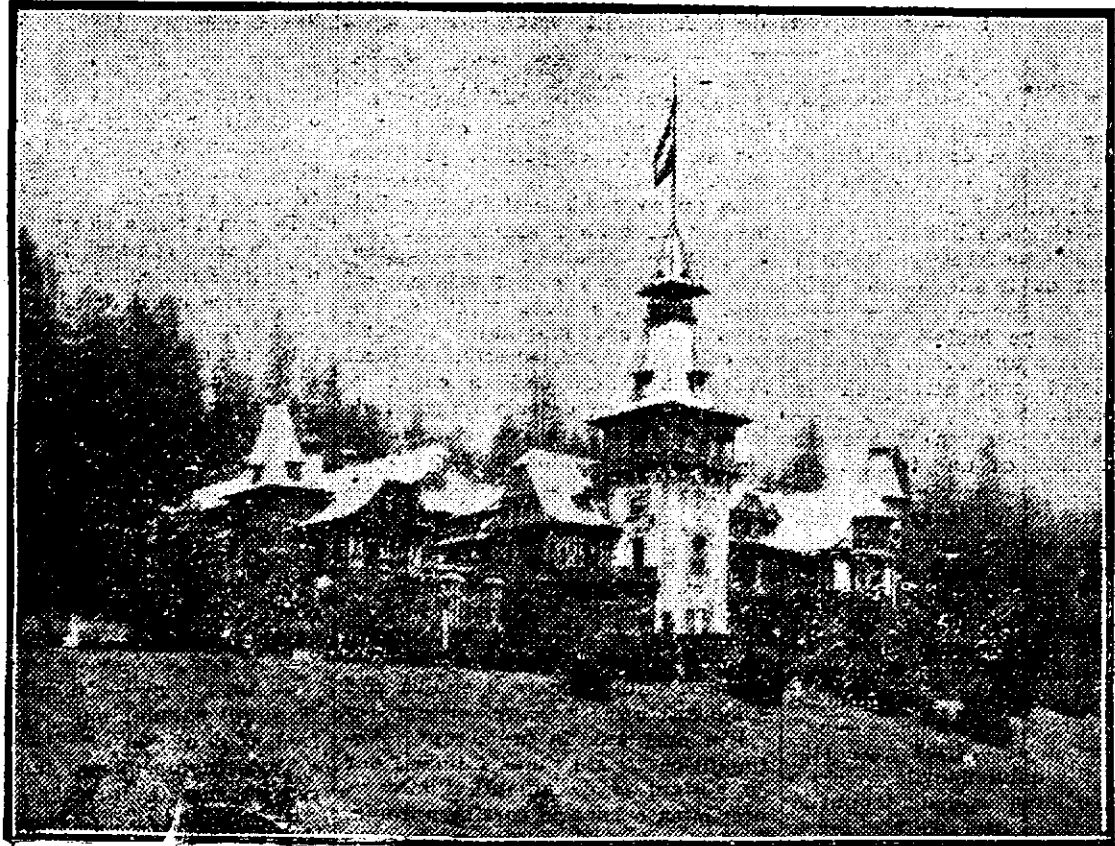
Mult îmi place să-l văd pe nea Ionică, așa câteodată, când „e făcut”. Sunt unii care când au luat nițel „luleaua neamfului” nu vor să mai știe nimic și injură, și răstoarnă și sparg tot ce le iese'n cale, apoi alții care plâng și se bat cu pumnii în cap de ție mai mare jalea, iar alții, — cei mai mulți — care rād într'una cu rost și fără rost, de ai crede că te vin dela moșie găinile fripte și carele încărcate; sunt însă unii care dacă s'au „afumat” și-aduc aminte de când cu moșii ai putrezii, și încep să îți povestească „de pe acele vremuri” de crezi că nu mai isprăvește.

Iacă, nea Ionică face parte din aștia din urmă. Om de mijloc, cam puținel la față, în schimb cu niște mușăți stufoase și lungi de mai-mai să le aducă pe după urechi, când vorbește cam plesnește din limbă, căci nu mai are dinții din față, iar la fiecare vorbă clipește des și sucește nasul când la slănga, când în dreapta; de altfel om potolit; trăn-tește el, nu-i vorbă, așa câteodată, câte una de o țil mințe multă vreme, însă trebuie să i le ierți că e și el om bătrân și multe poate greși unul ca el.

„Da bine, nea Ionică, — îi zisei eu într'o seară, când l'am întâlnit așa cam „botezat”, — da bine la ce tot te jeluiești că n'ai parale, că nu te ajută nimeni?... Păi doar dumneava ești om cu drepturi, ești om care valorezi ceva în țara asta, nu ești așa un terchica-berchea; ar trebui ca orice român să-și scoată pălăria când trece pe lângă dumneata, ca și pe lângă Vodă, mai eu seamă când te vede cu decorațiile pe piept; ce, de geaba să-ți amărăști zilele? Parca era vorba să plecați în Dobrogea, să vi se dea pământuri, să vă stabiliți acolo cu țoc în poc, cu cătel cu pucel?... La ce nu te-ai dus?... Dar, ce mai vorbesc de surda?... acum mi se pare că vi s'a tăiat porția: cine nu s'a prezentat până la un termen hotărât, s'a șters pe bot...”

— Nu, nu e adevărat, — îmi tale scurt vorba nea Ionică, după ce m'a scultase stând cu amândouă mâinile pe mânerul bastonului și cu bărbia între mâini, — nu e adevărat că mi s'au tăiat drepturile, cât oi fi și oi trăi drepturi am mereu... Apoi cum, de unde, da nu zău de unde aflași dumneata conaș crescut în humbac, așa, că ne-am șters pe bot?... Eă, păi bine, eă, noi adică, veteranii, oricând vrem ne facem hărțile și haida, d'a dreptul în Tulcea p'acolo, ori prin Dobrogea aia, în altă parte, și ne luăm frumusețel dreptul... Ce drept? Păi atunci ce știți?... Uite vezi, asta e: ni se dă opt hectare de pământ, cât vezi cu ochii, fânețe, arături, pădure; apoi bașca de asta ne dă un hectar în oraș ca să ne facem casă; am și băieți, am patru, le dă de fiecare câte două hectare și jumătate, va să zică încă zece hectare și cu nouă, nouăsprezece: Am un ginere fi dă și lui opt hectare și cu nouăsprezece, toc-mai douăzeci și șapte, adică mai pe românește: cincizeci și patru de pogoane! Păi știți dumneata ce va să zică cincisprezece și patru de pogo-

VEDERI DIN ȚARĂ

CASTELUL PELEȘ DIN SINAIA

ne?... Aveți deținute, da zău, a-vere?... Da, zău, dreptul nostru, de noi e câștigat și încă e prea puțin, dar ce să-i faci, ne mulțumim și cu atât; cum zic, îți dă pădure, îți dă fâneța, îți dă loc de arătură, plug și căruță cu boi, vacă cu lapte dulce... Cum ajung acolo...

— Bine, da bani de tren de unde?...
— Ei, na-ți-o, loviși și dumneata cu băta'n baltă! ce bani de tren?... da Alexe-al lui Petre și Ghiță Penes, tot bani au de umblă cu trenul toată țara?... Iacă eu, așa cum mă vezi, eu asta, Ionică Mărăcine, mi-e destul să mă potlografiiez, așa păna ici, burs, să trimeț o poză la minister și numai peste câteva zile mă și pomenesu cu un carnet d'alea, și-apoi (în-te plimbare.... fiii! — și-și agită pălăria în vânt, — toată țara o colind. că am dreptul, dar eu am dreptul, așa cum mă vezi, am dreptul să umblu toată țara românească, așa să știți, — și se bate cu degetul arătător, în piept, — și deca nu?... nu am câștigat-o noi cu sângele nostru?... Cu toate că am și acu urmele gloanțelor ce-mi intrău prin piept și-mi esiaș prin spinare ori prin pulpele picioarelor, totuși am fost ca oțelul, da zău, ca oțelul. Da unde dracu n'am fost eu? am fost la vânători, apoi la doi de linie, iar pe urmă la șapte infanterie, la urmă de tot iar la vânători; pe mine mă știaă toți de frică, eu îi duceam după placul meu că eram șeful gornistilor; în marșuri eu stam numai lângă colonel și duceam regimentul cum vream. Purtam o barbă, e he!... mare, neagră, desfăcută în două; toți mă poreclisă „popa al regimentului”, și mergeam suflând din goarnă și cu barba fluturând în vânt iar regimentul, ca o turmă, după mine.

Dar, așa e; omul când n'are de lucru își face chiar de și-ar scoate un ochi, — când mai era nițel pân'să mă liberez, într'o seară la o petrecere, după indemnul unei drăguțe, mă puse dracul și mi-am dat jos frumusețe de bărbat. Ce să vezi, a doua zi când m'a văzut la regiment domnu colonel, nu mi-a dat nici mai mult nici mai puțin decât șaisprezece zile de închisoare, ba zău, să nu mint, țin minte ca astăzi, mi-a altoit și o sfântă de palmă de-am văzut roșu înaintea ochilor.

Da ce nu eram eu în regiment? eu

tobogâr, eu gornist, eu în marșuri, eă, la cancelarie, eu peste tot, și acu să nu-mi dea dreptul meu? Haida de! Se poate una ca asta?... Cum m'oi duce acolo, mă prezant la un sivicul-tor d'ăia și-i spuî să-mi măsoare dreptul meu, al copiilor și-al lui generi-mio; pe urmă trebuie să-mi dea lemnițele-mă mai bune pentru atâtea case câte trebuie să-mi fac; să-mi dea zidari, uite-așa, aștia lucrează ici, aialaltî dincoace, așa că în scurtă vreme hopa! casele gata! Trebuie pe urmă să mă duc să mi le innobileze, să-mi cumpere paturi, mese, scaune.

— Zestre adică!...
— Ei, pe dracu, zestre... dar cam așa vine, atât că sunt datorî să-mi dea, pe când eu ca tată, nu sunt dator să dau zestre fii-mi. După ce ne aranjăm astfel, pe urmă îmi dă bani ca să încep munca, și pun-te pe lucru Ioane... și-atunci, atunci să vă văz, tot așa o să vă uitati la mine, cu sîmă?... O să fiu atunci om bogat, cu păduri, cu fâneță, cu livezi, că am dreptul să cer să-mi puii pruni, merei, peri, toate din pepenăriile statului...

— Da știți că e bună afacerea asta? Nici tata nu dă copilului atâtea câte vă dă statul...

— Da ce adecă ne dă de pomană?... E dreptul nostru, domnule, e munca noastră, e sângele nostru care se plătește cu pământul... Și la urma urmei tot nu o să-l iau cu mine când oi muri, tot trei coți o să-mi trebuie, nu mai mult! Da cât oi trăi, să trăiesc!... Pământ îmi dă, case-mi face și pentru mine și pentru copii, bani îmi dă, bilete de tren așiderea... ce mai vrei?

— Lasă că s'a dus și Gogoase și cum s'a dus a și murit, de bucurie; Marin Foială s'a fosit cum a început să-i măsoare hectarele, apoi Ion Grozea a băgat alții groaza-n el că n'o să aibă zile să stăpânească totuși și peste două zile a și murit de frică. Nu e zău nici o pricopseală cu toată Dobrogea și cu toți veteranii dumnea-voastră...

— Așa, lasă-lasă, te-oi vedea eu când oi veni pe la mine, pe acolo și când mă vei vedea o să-ți fie pălăria cale de o poștă și o să-mi zici: „să trăiți” coane Ioane!... Da, da, te-oi vedea eu...

Și nea Ionică, scrâșnind din dinți și strângând cu țarie mânerul bătu-

lui, plecă spre alții ca să le povestească nu știu pentru a câtea zece oară, afacerea cu moștenirea din războiul din 77-78.

C. N. Mihăilescu

Câmpina.

Cluj CÂNTEC

Se lasă țarșii scotii, adâncii, nepătrunsă,
Cui pot cuprînde 'n ele întinsurice frunze
E mult de când plecară în stoluri cântăreții
Învinși de neștiuta dorință a pribegii.

Prohod de îngropare șopteste lin pădurca
Podoabelor căzute de frunze rugini...
Pe aripa-i de goată aduce vântul zecout
Sufletilor de moarte, din nopțile târză.

Și ca o povestire, îmi bate în ferăstră
Șfios, cu o fecioară, o ramură de arin...
Ascult... și mi se pare că tu îmi bați în
ganuri

Frumoasa mea domniță, cu sufletul senin!
Dim. C. Zavalide.

CUGETĂRI

Fericit copilul care știe să respecte
părul cărunț.
Socrat.

Tăcerea e cea mai bună armă a celor
ce nu se încred în ei.
La Rochefoucauld.

Dacă nu te-ajută natura ori-ce muncă
e de geaba.
Lily.

Fericirile sunt ca ceasornicele: cu
cât sunt mai puțin complicate, cu atât
durează mai mult.
Chamfort.

Fericit a'ela care a găsit înțelepciunea.
Solomon.

Copiii și nebunii își închinuesc că
douăzeci de ani și douăzeci de franci
nu se mai sfârșesc.
Franklin.

SFATURI PRACTICE

Pentru escursioniști

— Consideră muntele ca un spectacol
pentru ochi și ca un exercițiu pentru
corp, iar nu ca un hamalac pentru
unii și pentru celalt.

— Urcă-te, dar cu încetul: lasă ca
presiunea sângelui să se niveleze
gradat cu aceea a înălțimii.

Ilustrația noastră colorată

Groznicile inundații din Moldova

Cititorii „Universului” au fost ținuți în curent la timp, fie prin corespondenții săi obișnuiți, fie prin redactorii trimiși într'adins la fața locului, de groznicul dezastru ce s'a abătut asupra celei mai mari părți din Moldova. Neîncetate ploii au produs revărsări de ape și acestea au adus pustiere și jalea pe bogatele holde și în unele din frumoasele orașe ale Moldovei.

Orașele Băcău și Piatra-Neamțu și foarte multe din satele județelor respective, au fost cele mai crud încercate și nici victimele omenești nu au lipsit spre a face mai groznic dezastrul.

Ilustrația noastră colorată din prima pagină dă o vedere a nenorocirii abătute asupra Băcăului, vedere care nu poate ilustra în de ajuns tot înfruntul dezastrului.

Principesa Clotilda Bonaparte

Zilele trecute a încetat din viață la castelul Moncalieri din Italia principesa Clotilda, fiica regelui Italiei Victor Emanuel II (Il Ré Galantuomo), și văduva unicului fiu legitim al regelui Westfaliei (fratele împăratului Napoleon I) în vârstă de 68 ani.

În contrast cu sora ei, regina văduvă Maria Pia a Portugaliei, (decedată la 21 Iunie în castelul regal Stupiniggi din Italia) mama detronatului rege Manuel, principesa Clotilda încă din tinerețe avea înclinare spre singurătate și evlavie.

Ea era în vârstă de 16 ani (1859) când fu căsătorită cu liberatul principe Jérôme Napoleon, poreclit de popor „Plon-Plon”, care nu numai că și manifesta pe față păreri sale republicane și anticlericale, dar făcea și o opoziție crâncenă politicii verișoarei sale, împărăteasa Eugenia. Principele se înconjură cu plăcere cu bărbați ai științei, literaturii și artelor, și la seratele din palatul ei din Paris aveau loc discuțiuni cari mălneau profund pe principesa îndată ce conversația trecea la chestiunile religioase, la cari lua parte cu deosebire Renan, care împreună cu Girardi și Flaubert erau amici ai principelui.

Când într-o zi Leon Gambetta, se rătăci pe terenul religios, în mijlocul unei discuțiuni filosofice, fără să se gândească la principesa, care era foarte clericală, aceasta îl întrerupse cu acele observațiuni delicate și mis-

cătoare cari erau foarte caracteristice pentru sufletul de copil al acestei femei originale. Căutând o scuză, Gambetta se încurcă în niște explicațiuni, cari spre uimirea tuturor, erau niște elogi formale la adresa Papei de la Roma.

Scurtă vreme după acest incident soții se despărțiră în mod amical. El rămase în Paris, iar ea se stabilii în castelul Moncalieri, unde și-a petrecut cea mai mare parte a tinereții regele Umberto, tatăl actualului rege al Italiei.

Ea nu se putu hotări să se stabilească în Roma, care nu mai era papală și cu toate acestea pentru ea rămase papală, căci când făcu acolo o vizită la 1891, după moartea soțului ei, rugă pe fratele ei și pe cumnata ei, actuala regină văduvă Margareta, să-i dea voie să facă o vizită Papei Leon XIII.

Camera de culcare a principesei Clotilda era foarte simplă. Pe lângă un mare crucifix se aflau mai multe icoane și un pat de fer fără ornamente, ca cele din spitale.

— Da, da, știu că soția mea este o sfântă, obișnuia să zică principesa Jérôme amicilor săi, când se întorcea la Paris din scurtele sale vizite făcute la castelul Moncalieri.

Din această căsătorie ciudată s'au născut trei copii: principesa Victor Napoleon, pretendent la tronul Franței, care s'a căsătorit cu principesa Clotilda, fiica cea mai mică a defunctului rege al Belgiei, Leopold II, principesa Ludovic Napoleon, care este general de divizie în armata rusească și principesa Leația, văduva ducelui Amedeu de Aosta, fostul rege al Spaniei. A fost ciudată ideea de a mărita pe această principesă sburdnică la vârsta de 22 ani după unchiul ei — fratele cu 22 de ani mai bătrân — al mamei ei defuncta principesa Clotilda. Ducele Amedeu, se bucură de fericirea casnică numai două ani, pe când frumoasa Leația își păstră până astăzi pofta de viață.

Retrasă de la toate cele lumesti principesa Clotilda, care de mai bine de 22 ani aproape numai părăsi castelul Moncalieri, și și închise acum ochii pentru totdeauna, în acest castel plin de amintiri istorice, construit de Iolanda, soția lui Amedeu cel fericit, ducele de Savoia. Între aceste ziduri mândra și mohorâte a stat multă vreme închis Victor Amedeu II, la perucă fiului său, Carol Emanuel III, fiindcă voia să reia frânele domniei. Aici au murit Victor Amedeu III și Victor Emanuel I. De aici a lansat Victor Emanuel II, celebra proclamațiune, după ruperea tratativelor de pace de la Navarra. Un castel de amintiri... crud, dureros și sublim, din care a sburat sufletul

unei femei, care și-a petrecut viața rugându-se pentru iertarea păcatelor, pe care ea nu le-a săvârșit...
C. Scurtu

PROVERBE

Unge oala dacă vrei să nu scârțâie carul.

Ajunge o măciucă la un car de oale.

Copilul nu țipă până nu l e foame.

Fă bine ca să îți auzi răul.

Spune cu cine te aduni ca să îți spun cine ești.

Măgarul se cunoaște de pe urechi și prostul de pe vorbă.

DIN HAZUL ALTORA

Plângere nedreaptă

Într'un restaurant mare.
X. a intrat să mănânce și, cum vrea să facă economie, cere să i se servească un biftek.

Biftecul i se aduce, dar, când vrea să l tace, o luptă omerică se naște între X. și bucata de carne.

Obosit, chiamă chelnerul.

— Dar bine, d-le, asta nu mai e carne, e cauciuc nu altceva.

— Și vă plângeți? Păi, cauciucul costă 35 lei kilogramul, d-le. Asta e mâncare subțire!

Casă de Sănătate

SPECIALA PENTRU
BOALE DE FEMEII
— SUB DIRECTIA —

Doctorului I. KIRIAC

Chirurg primar; șeful serv. de gynecologie
al spitalelor Eforiei

SECTIE SEPARATA pentru BARBATI

(hemoroide, hernii, tumori, calcule
vesicale, stricturi uretrale, etc.)

Strada Sf. Ionică 8, în dosul Teatrului Național
— TELEFON 2/96 —

CAȘTIG SIGUR

500-1000 Lei lunar

și mai mult, chiar ca câștig accesoriu, pentru persoane din toate clasele. Afacere reală, ușoară și fără cheltueli. Cereți informațiuni gratis și franco. L. K. No. 3 dela Agenția de publicitate Isidor A. Stern, București, strada Smârdan 4.

Reclama e sufletu-comercului

INAINTÉ și DUPĂ
Intrebuințarea Cremei și Pudrei „FLORA”
PASTA DE DINTI BUCOL APA de CURĂ
1 leu 1 leu 50

SĂPUN DE TOALETĂ
„FLORA”
De o calitate ireproșabilă, foarte bine parfumat, catifelează mâinile și tenul. Bucata lei 1.25.

VOPSEA DE PĂR RAPID
Garantat absolut nevătămătoare, vopsește imediat părul cărunt și alb, în negru, în brun, castaniu sau blond într'un mod atât de perfect și de natural, în cât nu se cunoaște de loc că părul este vopsit. Intrebuințarea mai simplă și mai ușoară ca la orice altă vopsea de păr. Lei 2.50 la drogerii și farmaciilor.

Tusea cea mai rebelă, bronșitele acute și cronice, tusea măgărească vindecă sigur
PECTOSIN ITEANU
— Sticla lei 3. — Drogerii și Farmacii —
Anemia clorosa, neurastenă, histeria, stăbilitatea generală combată
HEMOFER ITEANU
Face poftă de mâncare și este unul din cele mai puternice reconstituante ale corpului slăbit.
Sticla lei 4. — La drogerii și farmaciilor

Pentru doamnele menagere
Recomandăm călduros
„Regina bucătăriei”
Un volum conținând rețete complete pentru orice fel de mâncare, pentru sănătoși și bolnavi.
Costul unui volum
1 LEU
Pentru provincie se adaugă 10 bani porto
Contra ramburs nu se expediază.

Recompensă de 5000 Lei

SPANILOR ȘI CHELILOR

Prin adevăratul „Mos-Balsam” danez se poate face să crească părul și barba în opt zile. Bătrâni și tineri, dame și domni pentru a avea păr, barbă și sprincene se servesc numai de „Mos-Balsam”, căci s'a constatat că „Mos-Balsamul” este singurul leac al științei moderne, care face ca în opt până la cincisprezece zile, prin influența asupra bulbului capilar face ca părul să reînceapă a crește imediat; iată de ce ne simțim în stare a contracta obligațiunile, pe care nici o altă casă nu ar putea să le îndeplinească. Garantat ca nevătămător.

Dacă cele ce afirmăm mai sus, nu e purul adevăr vom plăti

5000 LEI NUMERAR

Oricărui span sau chel care se va fi servit de „MOS-BALSAM” șase săptămâni fără nici un rezultat.

luați seama că suntem singura casă care oferim o adevărată garanție. Recomandat și recunoscut de medici. Feriți-vă de contrafaceri.

Vă fac cunoscut că sunt foarte mulțumit de întrebuințarea „Mos-Balsamului”. După opt zile părul a început să dea, — la început rar, dar firul puternic. După 15 zile părul s'a îndesit, a luat consistență; redobândind culoarea lui primitivă și aceasta grație numai balsamului Dv. Mulțumindu-vă, vă prezint salutarile mele distinse. — ss. I. K. Dr. Tverg, Copenhaga.

Pot să recomand fără teamă adevăratul „Mos-Balsam” danez; ca un leac infailibil pentru creșterea din nou a părului. Sufeream de mult de pierderea părului în cât unele locuri mă rămas complet pleșuve. După 3 săptămâni numai de întrebuințare a „Mos-Balsamului” am redobândit părul pierdut, s'a îndesit, și acum am un păr lung, tare și sănătos.

ss. D-ra M. C. Andersen, Nyvestergarde 5, Copenhaga.

Un pachet „MOS” 10 lei. Ambalaj discret. Se trimite prin plată anticipată sau contra ramburs poștal. A se scrie celui mai mare magazin special din lume Mos-Magasinet, Copenhaga 485, Danemarca.

Scrisorile se franchează cu 25 bani cărțile poștale cu 10 bani

NOUILE MARI PREMII

OFERITE DE ZIARUL

„UNIVERSUL“

ABONAȚILOR SĂI CU INCEPERE DELA 22 MAI, 1941

O NOUA VILA LA SINAIA

«Vila Luigi», construită anume pentru tragerea viitoare, pe strada I. C. Brătianu, în poziția cea mai splendidă din localitate

Un dormitor de bronz

de mare valoare, cumpărat de la Industria metalică «Marcu», Bulevardul Elisabeta, 8.

O ELEGANTĂ GARNITURĂ DE MOBILA p. SALONAȘ

din trestie exotică și malacă emailată, compusă din:
O canapea, două fotolii, patru scaune și o masă, cumpărate de la cunoscutul magazin Littmann, str. Lipșcani, No. 3.

UN DORMITOR DE LEMN FIN

construit în marea fabrică de mobile de lemn
Marin V. Ganea, șoseaua Miha Bravul, No. 37 și strada Serbănică, No. 40 — Sucursala călea Victoriei, No. 407.

O GARNITURĂ DE TOALETA JAPONEZĂ

compusă din un armuar cu oglindă, cu despărțiri pentru rufe și haine, îmbrăcat cu stofă japoneză. Una toaletă cu măritură și oglindă din bambu veritabil. Una dormeză tapisată cu stofă japoneză. Un scrin cu seaple cutii lustruite și îmbrăcate cu stofă japoneză. Un piedestal de bambu cu vas japonez. Una etajeră de perete, de bambu, îmbrăcată cu stofă japoneză și un scaun tapizat tot cu stofă japoneză. Toate aceste obiecte sunt lucrate și executate în mod artistic de către renumita fabrică de mobile de bambu E. A. Pucher et Comp., Bulevardul Elisabeta, 15, cu sucursala călea Victoriei, 148.

JUMĂTATE GARNITURĂ MOBILĂ PENTRU INTRARE DE LEMN DE STEJAR

compusă din: Una canapea, 4 scaune, 2 marluze, 2 taburele, una masă cu geam de cristal. Toate îmbrăcate în pluș fin broșat, cumpărate de la marele magazin de mobile «Compania americană», str. Carol, 74, vis-à-vis de piața cu flori, lângă hotel Dacia.

UNA SUFRAGERIE MODERNA DIN LEMN MASIV

compusă dintr-un bufet elegant, o masă patent de 18 persoane și 6 scaune tapisate, cumpărate de la cunoscuta «Expoziție Modernă» de mobile Gildener Rosenthal et Hascal, București, strada Carol I, No. 64.

1 serviciu de ceain pentru 6 persoane, de alpaca veritabilă, imitând argintul oxidat.

1 ceasornic de masă, cu o figură oxidată, așezat pe un postament aurit imitând bronzul.

1 pendulă de perete «secesiōn» cu vitrouri, având mersul 15 zile, cumpărate de la marele magazin de ceasornice și bijuterii en-gros și en-detail Frații A. et I. Rölter, București, strada Smârdan, No. 35, etajul I-ii.

O mașină de scris «Erica», ultima perfecțiune, care scrie vizibil în două culori, cumpărată de la Compania «Ideal». Depozitul mașinelor de scris din București, «Palatul Eforiei», reprezentant Leonida Prokowskii.

O pendulă modernă culoarea năchii și un ceasornic pentru birou, rea năchii și un ceasornic frumos nichelat, cumpărate de la cunoscutul magazin «Ceasornicaria Colței», strada Colței, 31.

2 pelerine de ploae, calitatea I, portative pe ambele părți și **2 truse** de voiaj, piele de crocodil.

2 aparate de ras «Juvenia», cumpărate de la «Compania generală», birou de informații, București, strada Smârdan, No. 29, etajul I-ii.

1 mașină de cusut pentru familie, de mână, calitate superioară, cu capacul de nuc.

1 mașină de cusut de picior pentru familie, cu suveică rotundă, de calitatea cea mai superioară; coase și brodează cu cea mai mare perfecțiune. Masa și capacul de nuc. Cumpărate de la marele magazin de mașini de cusut «Compania anglo-americană», București, strada Carol No. 50, cu sucursale în Pitești și Câmpina.

2 frumoase fructiere bronzate, cu sticle colorate, cumpărate de la cunoscutul magazin de bijuterii Th. Radivon, Bulevardul Elisabeta, No. 8 bis.

Un gramofon mare, perfecționat, remontabil în timpul 6 cântece naționale.

Una vioară model Stradivarius, completă, cu arcuș, cutie și accesoriu.

Una harmonică de mână, foarte sonoră, cu tonuri de oțel, burduful dublu impermeabil și colibrilă îmbrăcată cu metal.

Una mandolină de concert veritabilă, italiană, în lemn de palisandru și elegant ornată cu sifel, cumpărate de la cunoscutul magazin de muzică Jean Feder, călea Victoriei, 54.

Serviciu de bucătărie «Sirius email», compus din mai multe bucăți, cumpărate de la marele magazin A. Rechenberg et filii, București Lipșcani, 15.

6 cămăși bărbațești de zi, de zefir sau **6 perechi** pantaloni albe, cu piepti de olandă, (indispensabili);

6 perechi ciorapi fil d'Ecosse **6 baiste de olandă** cu moogramă;

1 pereche jartiere de mătase **1 pereche** bretele idem, cari se vor confecționa după măsura câștigătorului de cunoscutul magazin de lingerie «La patru sezoane», Victoriei, pasagiul Maca, vis-à-vis de poliție.

2 costume de haine (saco), după măsură și alegerea stoffei, cari se vor confecționa de cunoscuta croitore Jacques Grimberg, strada Academiei, 23.

Una bucată 19 metri pânză de inișor cu borangic, țesătură românească, cumpărată de la expoziția Casei școalelor.

2 ceasornice de aur pentru bărbat și două pentru damă;

1 ceasornic de argint rusec pentru bărbat;

O brățară de aur cu 3 diamante;

Un inel de aur bărbătesc cu rubin, **un inel** de aur cu safir, **un inel** cu două și safir la mijloc.

2 ceasornice de metal marca «Sonia»

2 portofotografic de portolan japonez, cu flori artistice, lucrate în foc;

Un piñe-nez aur 14 karate, **una pereche ochelari duble;**

2 lorgnioane pentru damă, **12 benocluri** de teatru, cumpărate de la institutul de optica «Ocularium», str. Doamnei, 27, unicul institut pus sub direcțiunea științifică a d-rului Gheorghe D. Fischer, oculist.

Un frumos premiu pentru grădina, «Sanjcler», compus din un cocos, două găini și douăsprezece pușori.

Un curs complet de limba franceză; idem unul de stenografie, idem unul de dactilografie, cari se vor preda

de cunoscutul profesor Henry H. Duployen, strada Edgard Quinet, No. 3.

30 casete conținând fiecare cremă, pudră și săpun «Flora», făcute anume pentru abonații noștri.

Afară de acestea, toți abonații mai primesc în mod gratuit «Universul Literar», iar la facerea abonamentului, un volum din înt-resanta scriere: Memoriile Regelui Carol I.